

CESARE PAVESE'DEN

'Ay ve Şenlik Ateşleri'

Cesare Pavese intiharından birkaç ay önce bitirdiği ve kendisiyle karakterleri arasındaki filtreyi giderek incelttiği, yer yer anılarıyla canlandırdığı son romanı Ay ve Şenlik Ateşleri'nde (Çev: Yelda Gürlek / YKY), 32 kısa bölümde 1920'lerin başında faşizmin İtalya'da kontrolü ele geçirmesinden sonra Amerika'ya giden ve İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra memleketine dönmeye karar veren başarılı bir işadamı olan Anguilla'nın öyküsünü anlatıyor.

Z. DOĞAN KORELİ

EVE DÖNMEK!

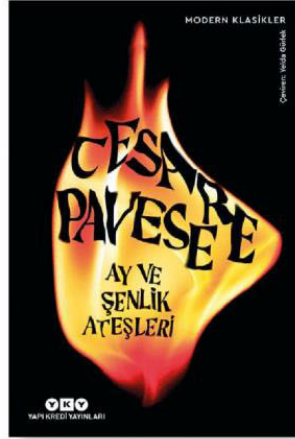
Bir İtalyan atasözü, "Bir çocuğu doğduğu topraklardan çıkarabilirsin ama o çocuğun içinden o toprakların izini çıkaramazsın" diyor. Cesare Pavese intiharından birkaç ay önce bitirdiği ve kendisiyle karakterleri arasındaki filtreyi giderek incelttiği, yer yer anılarıyla canlandırdığı son romanı *Ay ve Şenlik Ateşleri*'ni (Çeviren: Yelda Gürlek / YKY) benzer bir duyguyla başlatıyor.

32 kısa bölümde, 1920'lerin başında faşizmin İtalya'da kontrolü ele geçirmesinden sonra Amerika'ya giden ve İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra memleketine dönmeye karar veren başarılı bir işadamı olan *Anguilla*'nın öyküsünü anlatıyor Pavese.

Anguilla bir zamanlar evim dediği topraklarla yeniden bağlantı kurmaya karar veriyor çünkü iç sesi "eve" çağırıyor onu. Fonda *Mussolini* faşizminin yıkıntılarını, Pavese'nin de bir zamanlar içinde yer aldığı antifaşist mücadelenin izlerini de görmek olanaklı.

Roman, bir katedralin kapısına terk edilen ve koruyucu aile tarafından büyütülen, çocukluğundan başlayarak çalışmak zorunda kalan, katlandığı acıları başka şehirlerde kök salarak, büyük hayallerin peşinden koşarak aşacağına inanan mücadelecisi ve tutkulu bir adamın psikolojisiyle açılıyor.

Ne var ki bu adam, bir süre sonra bir zamanlar kaçmak istediği kasabanın aynı "deliğinde" buluyor kendini. Çünkü yetiştiği vatanının pastoral güzelliği, kokusu,

dostlukları hep içinde. Söküp atamıyor onları. Oranın insanların, bitkilerinin, toprağının onu beklediğine inanıyor.

Yaşadıkları, *T. S. Eliot*'un "Tüm arayışların sonu, başlanılan yere varmak ve orayı yeni baştan anlamak olacak" sözünü akla getiriyor.

KÖKSÜZLÜK DUYGUSU

Bir de romanda köksüzlük duygusunun yarattığı acı gerçekler var. *Anguilla* bu duyguyu toplanma kamplarına benzettiği Amerika'da aşamayacağını anlıyor. Sığıntı insanları sömüren Amerika'daki pa-

ra hırsı, zengin olma arzusu, çıkar ilişkileri içtenlikli "yuvasına" itiyor onu.

Bir zamanlar terk etmek için nice hayal kurduğu, şimdiyse kavuşmak için can attığı *Piedmont* tepelerinin kirletilmediğine inandığı havasını çekiyor kendine. Ne var ki köksüzlük, özlem duyduğu topraklarda da peşini bırakmıyor.

Amerika'dan dönünce çocukluk arkadaşı marangoz *Nuto* ile beraber *Gaminella*'nın, *Belbo*'nun, *Mora*'nın tarlalarında, üzüm bağlarında ve daha çocuk yaşlarda çalışmaya başladığı efendisinin evinin karo zeminlerinde çıplak ayakla geçirdiği günlerin izini sürerken yerel halkın ona sürekli "Amerikalı" deyişinden rahatsız oluyor.

GELENEKLERİN GÜCÜ!

Bu durum, bu topraklardan da dışlandığını fark ettiriyor. Köylüye göre o artık bir yabancı. Yine de yetiştiği dünyanın ve ona kimlik kazandıran geleneklerin

izlerini aramak tek tutkusu.

Ayın konumu ve biçimiyle ilintili şenlik ateşlerini, köy eğlencelerini soruyor *Nuto*'ya. Artık bereketli hasat ve bağ bozumu sonrası yakılan kutlama ateşlerinin yerini, dağları döven silahların ormanları kavuran ateşlerine bıraktığını görünce çaresiz kalıyor.

Savaşın yıkıcı sonuçlarıyla ve zamanın tahribatıyla başkalaşmış köyünün 25 yıl sonraki görünümü hayal kırıklığına uğrattıyor *Anguilla*'yı.

Bu melankolik romanın belki de en acı gerçeklerinden biri anılardaki "ev" fikri ile gerçek dünyadaki "yer" fikrinin örtüşmeyebileceği.

Romanda, zamanın durağanlığı, iç içe olaylar arası gelgitler ve yer yer ana düşüncenin fazlaca tekrarı okuyucuyu yoran unsurlar olsa da İtalyan kırsalının güzelliğine dokunaklı bir saygı duruşunda bulunan; nostaljinin, aile bağlarının, aidiyet duygusunun, gençliğin kaybolan masumiyetinin ve savaşın ölüm ritimlerinin çağrıştırdığı bir ağıt *Ay ve Şenlik Ateşleri*.

Nitekim *Cesare Pavese*, 1950'de *Mario Camerino*'ya yazdığı mektupta "Bu roman, uzun süredir içimde taşıdığım ve yazmaktan en çok keyif aldığım kitap. O kadar ki bir süreliğine - belki de sonsuza kadar - başka hiçbir şey yapmayacağım" diye yazması bu dünyaya bıraktığı son imzanın itirafı olsa gerek. ■